

O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYA SIYOSATINI MOLIYALASHTIRISHDA "YASHIL SUQUQ" INSTRUMENTIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI

Sultanova Shaxnoza Alisher qizi

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi

Loyiha boshqaruvi yo'nalishi magistranti

So'nggi yillarda BMT ning barqaror rivojlanish maqsadlari (SDGs) doirasida yashil energetikani moliyalashtirish global kun tartibining muhim tarkibiga aylandi. Shu jarayonda islom moliyasi – yashil iqtisodiyotga muqobil manba sifatida ko'rilmoqda. O'zbekiston uchun bu ikki yo'nalishni integratsiyalash barqaror moliyaning yangi modelini yaratishga xizmat qilishi mumkin. Ushbu tezisda "Yashil suquq" instrumentini O'zbekistonda joriy qilishning o'ziga xos jihatlari o'rganilib, uning moliyaviy barqarorlik va ijtimoiy mas'uliyatni ta'minlashdagi roli tahlil qilinadi.

O'zbekiston moliyaviy sektori, xususan bank tizimi, so'nggi yillarda islohotlar tufayli sezilarli o'sish bosqichiga kirdi. Bank aktivlarining umumiy hajmi **670 trln so'mga** yetdi (o'sish sur'ati 23,1%). Bank kredit portfelining **10,8%** qismi sanoat va energetika sohalariga yo'naltirilgan. O'zbekistonda hozircha **yashil obligatsiyalar chiqarilmagan**, biroq 2023-yilda Markaziy bank Yevropa Ittifoqi ko'magida "Yashil moliya strategiyasi" ustida ish boshladi. 2022-2024 yillar oralig'ida qayta tiklanuvchi energiya manbalari uchun umumiy qiymati **2,5 mlrd AQSH dollariga** teng bo'lgan 8 ta loyihaga investitsiya jalb qilindi.

Bugungi kunda O'zbekistondagi 12 ta bank, jumladan, "Agrobank", "O'zsanoatqurilishbank", "Mikrokreditbank", "Ipak yo'li" banki va boshqalar Islomiy korporatsiya kredit liniyalari orqali islomiy darcha xizmatlarini ko'rsatmoqda. "Trastbank" qoshidagi "Trast Muamalat" sho'ba korxonasi esa islomiy lizing xizmatlarini taqdim etmoqda (Dilovarxo'jayeva, 2025). Shuningdek, xususiy sektorda "Halal Invest", "Al Huda CIBE", "Way II", "Iman Invest" kabi kompaniyalar islomiy moliya xizmatlarini tajriba tariqasida taqdim etmoqda.

Islom taraqqiyot banki (IDB) 2003–2023 yillarda O'zbekistonda **3,4 mlrd AQSH dollaridan** ortiq investitsiyalarni moliyalashtirdi. Islomiy moliya bozorining

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th September, 2025

salohiyatli hajmi O‘zbekistonda **4-6 mlrd AQSH dollariga** teng ekani prognoz qilinmoqda (Islamic Finance News, 2024). Bundan ko‘rinadiki, islomiy moliyalashtirish vositalari, jumladan *Suquq*, *Murabaha*, *Ijara* kabilar yashil loyihalarni moliyalashtirishda yangi imkoniyatlar yaratadi.

Islomiy moliyalashtirish vositalarini qonunchilikda tan olish O‘zbekiston uchun muhim strategik yo‘nalishdir. Moliya sektorida islomiy moliyaga oid mutaxassislarni tayyorlash zarur. Davlat ko‘magida **eksperimental “Green Sukuk Sandbox”** yaratish orqali birinchi pilot loyihalarni sinovdan o‘tkazish mumkin. Yevropa Ittifoqi, Islom taraqqiyot banki, UNDP bilan hamkorlikda texnik yordam loyihalarini jalb qilish mumkin. Sukuk instrumentini viloyatlarda quyosh panellarini joriy etish uchun tajriba tariqasida qo‘llash yaxshi samara beradi. Kelajakda islomiy moliyaviy tizimlarni mahalliy bozorga integratsiyalash orqali ekologik va ijtimoiy mas’uliyatni oshirish, shuningdek, investitsiyalarni yanada barqaror loyihalarga yo‘naltirish imkoniyati mavjud.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. «Islomiy banklar tizimi va ularning faoliyatini O‘zbekistonda rivojlantirish istiqbollari».Dilovarxo‘jayeva Dilnozaxon Shavkatxo‘ja qizi. ORCID: 00090003-18868262
2. Elasrag, H. (2015). **Sustainable Development and Islamic Finance**. *International Journal of Economics and Finance*, 7(7), 93–100.
3. Kammer, A. et al. (2015). **Islamic Finance: Opportunities, Challenges, and Policy Options**. *IMF Staff Discussion Notes*.
4. Lahsasna, A., & Hassan, R. (2020). **Shariah Compliant Green Sukuk: Framework and Applications**. *ISRA International Journal of Islamic Finance*.
5. Tarmuji, N.H. et al. (2021). **Green Sukuk for Renewable Energy Financing**. *Environmental Economics and Policy Studies*, 23(4), 661–678.
6. Khan, M., & Badjie, D. (2020). **Integrating Islamic Finance into Climate Change Agenda**. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 11(3), 456–475.